

Ἐκ τοῦ οὗς. γέροντας κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ γεράματα. Πβ. Γ.Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 22 (1910), 228.

1) Τὸ γῆρας, ἡ γεροντικὴ ἡλικία κοιν.: Τὸν πῆραν τὰ γεροντάματα. Πῆγε ἀπὸ γεροντάματα (ἀπέθανεν ἐκ γήρατος) κοιν. Γεροντάματα τώρα! Τί πιριμέν'ς; βόρ. ιδιώμ. Ὁ Θεὸς ἐν' νὰ μὲ κολάσῃ τώρα 'ς τὰ γεροντάματα Κύπρ. Δὲ τὸ λογιᾶζω πὺ μὲ πῆρανε τὰ γεροντάματα (λογιάζω = ὑπολογίζω) Ἐρεικ. Τὰ πολλὰ παιδιὰ εἶναι ἀποκκούμπι καὶ παραθάρια 'ς τὰ γεροντάματα (παραθάρια = ὑποστήριξις) Πελοπν. (Ἡλ.) Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα ξιμπουρδαλιάσ'κι οὐ καφαρὸς κὶ δὲν ξέρ' τί λέει κὶ τί κάθ' πουλλές φουρές (ξιμπουρδαλιάσ'κι = ἔπαθε γεροντικὴν ἀνοίαν) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Ἔει γεροντάματα (= ἐγήρασε) Ἀνδρ. || Παροιμ. Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα, | μάθε, γέρο, γράμματα (ἐπὶ ὀψίμου ἐνασχολήσεως εἰς τινα ἐργασίαν) σύνθηθ. Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα | θὰ μάθ' ὁ ἔρος γράμματα (συνών. πρὸς τὴν προηγουμένην) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἐδὰ 'ς τὰ γεροντάματα | θὰ μάθῃ ἡ γραϊ' τὰ γράμματα (συνών. πρὸς τὴν προηγουμένην) Κρήτ. (Μαλάκ.) Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα γυρεύγει παθρεῖα (ἐπὶ τοῦ ὀψίμου καὶ συνεπῶς ἀκαίρως ἐπιθυμοῦντος κάτι) Νάξ. (Δαμαρ.) Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα παπούτσια μὲ λαλέδες (= κοσμήματα εἰς σχῆμα ἀνθους· ἐπὶ παρακαίρου τάσεως, ἐπιθυμίας πρὸς καλλωπισμὸν) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Ὁ τὰ γεροντάματα τὰ σπᾶνι τὰ σαμάρια οἱ γαιδάρ' (ἐπὶ γερόντων παρεκτρεπομένων εἰς ἐρωτικὰς περιπετείας) Σάμ. (Κουμαδαρ.) || Ἄσμ.

Δὲ δαγιαδῶ δυὸ πράματα, | φτώχεια καὶ γεροντάματα (δαγιαδῶ = ὑποφέρω) Μῆλ.

Ἀπὸ μικρὸς 'ς τὰ γράμματα κὶ ἀπὸ μικρὸς 'ς τὴν πράξη, τώρα 'ς τὰ γεροντάματα γίνηκε πρῶτος κλέφτης Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Ποῦ ἦταν μικρὸς 'ς τὰ γράμματα, τρανὸς 'ς τὰ πινακίδια, τώρα 'ς τὰ γεροντάματα σηκώθ'κι, πάει κλέφτης (πινακίδια=ἀβάκια) Στερελλ. (Παρνασσ.)

Ὁ Νικόλας ὁ Τρεχᾶτος, πὺν μυρίζε χωματίλα, τώρα 'ς τὰ γεροντάματα τοῦ ῥχεν ἡ βαρβατίλα (τοῦ ῥχεν = τοῦ ἤλθε) Φολέγ. || Ποίημ.

Ἀ! πῶς χτυπᾷ καμμιὰ φορὰ | τούτ' ἡ καρδιά κὶ ἀναφτερεῖ | τώρα 'ς τὰ γεροντάματα

Μ.Μαλακάς., ἐν Ἀνθολογ. Η. Ἀποστολίδ., 220. Συνών. γέρα, γεράματα, γερατεῖα, γερατήρια, γερατίκια. 2) Συνεκδ., οἱ γέροντες ἐνιαχ.: Τὰ γεροντάματα θὰ τὸ δείξουν, θὰ τὸ λαλήσουν, θὰ τὸ τιμήσουν ἐνιαχ. Τὸ δειξαν πάλε τὰ γεροντάματα 'ς τὸ χορὸ (οἱ γέροντες ἐχόρευσαν μὲ χάριν, ἐπιτυχῶς) ἐνιαχ. Ἐμπρὸς λοιπόν! Πάλι τὰ γεροντάματα θὰ βαστάξουνε τὸ μπαϊράκι (οἱ γέροντες θὰ σύρουν τὸν χορὸν) Π.Νιρβάν., Θέατρ. 1, 112. Ἀντίθ. τὰ νῆατα.

γεροντάμπελον τό, Κύπρ. ἑροδάβελο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γεροδάβελος ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.).

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὗς. ἀμπέλι. Ὁ τύπ. γεροντάμπελον καὶ ἐν ἐγγρ. τοῦ 1626. Βλ. Α.Κατσουρ. Ἐπετ. Ἐταιρ. Κυκλαδ. Μελετ. 7 (1968), 45.

Ἡ γηραιά, ἡ πολυετὴς ἄμπελος ἐνθ' ἀν.: Ἡνιασές το δὸ ἑροδάβελο τοῖ χρόνοι εὐτοῖ (ἡνιασές = ἀνανέωσες) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Μ' ἀβέλι ἐδὰ εἶναι κ' εὐτό; Ἐνας γεροδάβελος εὐτοῦ χάμαι αὐτόθ.

γεροντάρι τό, Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) γεροντάριο Θῆρ. (Οἶα) γεροδάρης ὁ, Κορσ.

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὗς. γεροντάριον. Ὁ τύπ. γεροντά-

ριο πιθανῶς κατὰ μεταγενέστερον μετασχηματισμὸν ἐκ τοῦ πληθ. γεροντάρια κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς -ιο οὐδ. Ὁ τύπ. γεροντάρης προσηρμόσθη κατὰ τὸ γένος πρὸς τὰ εἰς -άρης ἐπίθ. Πβ. καὶ γεροντιάρης.

1) Ὁ γέρον, τὸ γερόντιον Θῆρ. (Οἶα) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κορσ.: Καλῶς τὰ κάνεις, γεροδάρη! Πές μου γιὰ χάρη τίνος εἶν' αὐτὸ τ' ἀμπέλι; Κορσ. 2) Ἐπίθ. γηραλέος Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Κορσ.: Ἐχω ἕναν ἀμβέλι γεροντάρι Μπόβ. Κ' ἕνας μαῦρος γεροδάρης καὶ σαραδοπληγιάρης (μαῦρος = ἄλογον μαῦρον) Κορσ. Συνών. γεροντιάρης. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γεροντάρης Ἀθῆν. Κίμων.

γερονταρμήνεα ἡ, ἀμάρτ. γεροντορμήνεα Κέρκ. (Σιναρᾶδ.).

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὗς. ἀρμήνεα, παρὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὀρμήνεα.

Ἡ ἐκ γέροντος νοουθεσία: Γνωμ. Πᾶρε γεροντορμήνεα, πὺν ἀξίζει χίλια δυὸ τσεκίνια.

γέροντας ὁ, κοιν. καὶ Καππ. (Ἀραβάν.) γέροδας πολλαχ. γέροντας βόρ. ιδιώμ. γέρονδας Στερελλ. (Σπάρτ. κ.ά.) γέρονδας Ἰκαρ. (Εὐδηλ.) γέρονδας Θράκ. (Μάδυτ.) Ἰμβρ. Κυδων. γέροδας Ἡπ. (Χιμάρ.) Κρήτ. (Μύρθ. κ.ά.) ἑροντας Ἰκαρ. ἑροδας Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.) ἑροντας Μακεδ. (Βελβ.) γέονδας Σαμοθρ. γεροντᾶς Πόντ. (Ἰμερ. Ἰνέπ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Πληθ. γερόντοι πολλαχ. καὶ Καππ. Ποντ. γερόδοι Ἐρεικ. Κύθν. Κρήτ. (Χαν. κ.ά.) Μακεδ. (Καστορ.) Μέγαρ. γερόντ' Πόντ. Στερελλ. (Ἀστακ.) γιρόντ' βόρ. ιδιώμ. γέροντοι Πόντ. γέροντ' Πόντ. γέροδες Ἀνδρ. γέροδες Βιθυν. (Κουβούκλ.) γέροντες Μακεδ. (Χαλκιδ.) ἑοδες Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γεροντᾶδες Θράκ. (Μέτρ. κ.ά.) Μακεδ. (Παγγ.) Πελοπν. (Μάν. κ.ά.) Πόντ. (Ἰνέπ. Κερασ. Ὁφ. Τραπ. κ.ά.) γεροντᾶδες Πόντ. γεροντᾶδες Θεσσ. (Χάσ. κ.ά.) Θράκ. Μακεδ. (Πηγαδίτσ. κ.ά.) γιρουδᾶδες Θράκ. (Μάδυτ. Σουφλ. κ.ά.) Κυδων. Στερελλ. (Φθιώτ. κ.ά.) γεροντᾶδοι Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) γεροντᾶδ' Πόντ. γεροδῆδες Κρήτ. Θηλ. γερόντισσα κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) γερόντισσα Μακεδ. (Βόιον) γερό-δισσα πολλαχ. γερόδ'σσαν Μύκον. γιρόντ'σσαν βόρ. ιδιώμ. γερόδισ-σα Κύπρ. γερόδ-δισσα Κάλυμν. ἑρόδισσα Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.) γιρόντισσα Ἡπ. (Ζαγόρ.) γεροντίνα Ἡπ. Κεραλλ.—Κ.Μαρίν., Ν.Ἐστ. 15 (1936), 160. Α.Οἰκονομίδ., Τραγοῦδ. Ὀλύμπ., 62 Passow, Carm. popular., 220, 8 γεροντοῦ Κύπρ. (Γερμασ.) Πληθ. γεροντοῦδες Κύπρ. (Γερμασ.).

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὗς. γέροντας καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχ. γέρων. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. καὶ Σομ. Ὁ τύπ. γεροντᾶς ἐκ τοῦ πληθ. γεροντᾶδες. Βλ. Γ.Χατζιδ. ΜΝΕ 2, 17, 58. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ τύπ. γιόρος πβ. γέμα > γιόμα. Ὁ τύπ. γιρόντισσα κατ' ἐπίδρασιν τῆς λ. γριά.

Α) Κυριολ. 1) Ὁ γέρον, ὁ προβεβηκυῖας ἡλικίας ἀνὴρ καὶ θηλ. ἡ γραῖα κοιν. καὶ Καππ.: Καλημέρα, γέροντα κοιν. Γεῖά σου, γερόντισσα. Εἶναι καλὴ γερόντισσα κοιν. Γιρόντ'σσαν ἡ καημέν' κὶ δὲ μπουρεῖ νὰ πιραπήσ' βόρ. ιδιώμ. Τ'ν ἄλλ' μέρα κούτσα-κούτσα ἦρθι κὶ οὐ γέροντας Σάμ. Οἱ γιρόντοι θὰ σ' ποῦν παρ'μῖς Μακεδ. (Καστορ.) Τὰ παλαιὰ τραγοῦδια τὰ ξέρον οἱ πιρασμένις, οἱ γιρόντισσις Μακεδ. (Βόιον) Σοῦ μιλεῖ καὶ θαρεῖς πῶς τὰ λόγια τῆς εἶναι γερόδω Κρήτ. (Μαλάκ.) Εἶνι γιρὸς γέροντας, ἀλλου-τισ'νὸ κόκκαλον (ἀλλουτισ'νὸ = παλαιὸν) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Γί'ν'κι ἄμουρος οὐ γέροντας ἀπουκεῖ (ἄμουρος =

ἄφαντος) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Βρακοζῶν' εἶχαν παλιὰ οἱ γερόντ' ἔς τὰ σῶβρακα Στερελλ. (Ἀστακ.). Οἱ γερό-
 δισσεσ μᾶς λέανε: Μωρή, φάε μιὰ σταλιά μούχλα, νὰ κάμης
 χρουσᾶ μαλλιὰ Ἰος. Κάναμε οὖλοι βάρδια ἀπόψε γιὰ δὸ
 γέροδα, εἶναι τοῦ θανάτου Ἰθάκ. Χειμῶνας τέτοιος, πὺν
 δὲν τὸν θυμῶνται οἱ γεροντότεροι Ἡπ. Ἐρὲ Θάνο, μὲ
 τὸ χιόνι μᾶς ἤρθες, τοῦ εἶπε ὁ γεροντότερος ὁ Κίτσος Μπά-
 τσος Δ.Βουτυρ., Ἐπανάστ. ζῶων, 150. Δίχως νὰ παρα-
 ξευνητῇ οὔτε τ' ἀφτὶ παλιᾶς ἀκόμα κ' ἑκατοχρονίτισσας
 γεροντίνας Κ.Μαρίν., ἐνθ' ἄν. || Παροιμ. Γερόντων ἔπαιρνε
 βουλή κὶ ἀνθρώπων μαθημένω, | ἀπὸ ἄνθρωπου πολὺ φωμί κὶ
 ἀλάτσι φαυμένο (πάντοτε εἶναι ὠφέλιμον νὰ ἀκούῃ τις τὰς
 συμβουλὰς τῶν πολυπείρων γερόντων) Σῦρ. κ.ά. Πᾶρε τοῦ
 γέροδος βουλή, τοῦ παιδεμένου γνώμη (συνών. μὲ τὴν
 προηγουμ.) Κεφαλλ. Ὅποιος δὲν ἀκούει γερόδου πάει
 δερνόδου (ὁ παρακούων τὰς συμβουλὰς τῶν γερόντων ἀτυ-
 χεῖ) Κύθηρ. Μέγαρ. Ὅποιος δὲν ἀκούει γέροδας πάει
 δέρνοδας (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Κρήτ. Ὅπου δὲν
 ἀγορεύει γερόντων καθίζει κλαιόντων (συνών. μὲ τὴν
 προηγουμ.) Τῆλ. Ὅποιος δὲν ἔχει γέροντα, νὰ δίνη ν' ἀγο-
 ράζῃ (αἱ συμβουλὰι τῶν γερόντων εἶναι πολύτιμοι καὶ διὰ
 τοῦτο ἡ παρουσία των ἀπαραίτητος) Ι.Βενιζέλ., Παροιμ.²,
 207, 443. Οὐ γέροντας κὶ ἂν στουλίζιτι, ἔς τὸν ἀνή-
 φουρον γνωρίζιτι (εἰς οὐδὲν ὠφελοῦν αἱ ἐπιδείξεις καὶ καυ-
 χησιολογίαι τῶν γερόντων) Στερελλ. (Ἀχυρ.) Εἶδες γέροντα
 λουλόν; τὸ ἔ' ἀπὸ τὰ νῆατα του (ὁ γέρον φέρει ἐκ νεότητός
 του τὰ ἐλαττώματα) Μακεδ. Ὁ ὕπνος τρέφει τὸ παιδί κὶ
 ὁ ἥλιος τὸ μοσκάρι | καὶ τὸ κρασί τὸ γέροντα τὸν κάνει
 παλληκάρη (ἡ χρῆσις τοῦ οἴνου δίδει δύναμιν εἰς τὸν γέροντα)
 πολλαχ. Ὁ γιὸς τοῦ Κώστα γέροντας κὶ ὁ Κώστας παλλη-
 κάρη (ἐπὶ γερόντων ἀποκρυπτόντων τὴν ἡλικίαν των) Ζάκ.
 Τῶν γερόντων τὰ παιχνίδια | σὰν νερόβραστα κρεμμύδια
 (αἱ ἐρωτικά ὁμιλίαι δὲν ἀρμόζουν εἰς τοὺς γέροντας)
 Κεφαλλ. Στερελλ. (Ἀρτοτ. Δωρ.) Τοῦ γερόδου τὰ κανά-
 κια | σὰ νερόβραστα σπανάκια Λευκ. Τοῦ γέροδα καὶ τοῦ
 παιδιοῦ ποτὲ καλὸ μὴ κάμης (τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ οἱ γέ-
 ροντες εἶναι ἀχάριστοι) Λευκ. || Ἀσμ.

Παίρνει γερόντους γιὰ τιμὴ καὶ νιοὺς γιὰ τὰ τραγούδια
 (ἐννοεῖται ὁ χάρος, ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Οἶν.).

Μουρὴ γριά-γριόντισσα, δὲν ξέρ' ὡς θὰ πιθάνης;
 γιὰ δῶσι μας πέντ-ἕξι ἀβγά, νὰ σ' χορηγηθῇ ἡ ψυχὴ σου
 (ἐκ παιδικοῦ ἄσμ. ἀδομένου κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Λαζάρου)
 Ἡπ. (Ζαγόρ.).

Σὶ μιγάλου ἴσιονμα | φύτρουσ' ἕνας ἔλατους,
 κὶ ἀπουκάτ' τοὺν ἔλατον | κάθιτ' ἕνας γέροντας
 Μακεδ. (Δεσπότη.).

Βάλι τοὺς νιοὺς καὶ σκάφι μι, γιρόντους κλάδιφέ μι
 Στερελλ. (Γραν.)

Δὲν τηρᾷς, βρὲ γέροντα, | π' ἔσκασα χουρεύοντα
 Στερελλ. (Παρνασσ.).

Ἰγὼ οὐ μαύρους γέραςα κὶ πέσαν τὰ φτιρά μου,
 κὶ μὴ φουνάζουν γέροντα κὶ μὴ φουνάζουν γέρον
 Στερελλ. (Κολάκ.).

Μὲ τὸν ἀέρα τὸ πουλλί, μὲ τὸ νερό τὸ ψάρι,
 μὲ τὸ κρασί ὁ γέροντας γίνεται παλληκάρη
 Κρήτ. (Μόδ.).

Νὰ δῶ ἀρχόντους καὶ φτωχοὺς καὶ νιοὺς καὶ γεροντᾶδες
 Θράκ.

Ἐσὺ ἔς σὸν Ἀθην' κ' ἔπρεπες, ἔς σὸν Ἀθην' ντ' ἔργον εἶχες;
 Ἐσὺ σὸν Ἀθην' πρέπ' νε γέροντοι καὶ ταλαιπωρημένοι
 (μοιρολ.) Πόντ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. 2) Ἐπὶ τέκνων, ὁ
 ἡλικιωμένος πατήρ καὶ θηλ. ἡ ἡλικιωμένη μήτηρ (ἐνίοτε

θωπευτικῶς καὶ οἱ σχετικῶς νέοι γονεῖς) σύνθηθ. καὶ Τσα-
 κων.: Μοῦ τό 'πε ὁ γέροδάς μου Ἰθάκ. Εἴχαμι τὴ γριά
 ἄμινά, φάσκιοσι κὶ οὐ γέροντας (ἄμινά=ἄρρωστη, φά-
 σκιοσι=ἄρρώστησε) Μακεδ. Χαρές οἱ γερόδοι πλέος
 Μέγαρ. Μιὰ βουλά κ' ἔταν κιὸ ἦταν μιὰ γριά κ' ἕνας
 γέροντας κ' εἶχαν μιὰ κουπέλα (ἐκ παραμυθ.) Στερελλ.
 (Ἀστακ.) || Παροιμ. Τὰ πιδιά τρῶν' τὰ ξ'νὰ κ' οἱ γιρόντ'
 μουδιάζ'νι (τὰ σφάλματα, τὰς ἀπερὶσκεψίας τῶν τέκνων
 πληρώνουν οἱ γονεῖς) Στερελλ. (Φθιώτ. Ὑπάτ.) Τὰ παιδιὰ
 τρῶν' τὰ ξ'νὰ κὶ τοὺν γιρόντου μουδιάζ'νι τὰ δόντια (συνών.
 πρὸς τὴν προηγουμ.) Ἡπ. (Ζαγόρ.) β) Ὁ πενθερός καὶ
 θηλ. ἡ πενθερά εἰς ἐνδειξιν σεβασμοῦ Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
 Στερελλ. (Ἀρτοτ.): Ὁ γέροδισσα, καλ' ἔλα καὶ τοῦ λόου
 σου νὰ πᾶμε βέρα Ἀπύρανθ. 3) Ὁ γηραιότερος καὶ, ὅπως
 δήποτε, ὁ ἀνεγνωρισμένος ἀρχηγὸς μιᾶς οἰκογενείας, ὑπὸ
 τὴν εὐρεῖαν ἐννοίαν τῆς «γενεᾶς» ἢ «σειριᾶς» Πελοπν.
 (Κίτ. Μάν.) Ἐνας γέροδας ἔς τὰ Κουρικιάνικα (ἀρχηγὸς
 τῆς οἰκογενείας Κουρικιάνων). Πβ. γεροντικός Β2. Ὁ
 γέρον, ὅστις χρησιμοποιεῖται ὡς διαιτητὴς διὰ τὴν ἐξομά-
 λυνσιν διαφορᾶς ὑφισταμένης μεταξὺ δύο οἰκογενειῶν Πελοπν.
 (Κίτ. Μάν.): Ἐβήκασι γεροδάδες γιὰ νὰ γίνῃ ψυχικὸ (διὰ
 τὴν διευθέτησιν διαφορᾶς ἐνεκα φόνου). Πβ. γεροντικός
 Β2β. γ) Οἰοσδήποτε παίζων τὸν ρόλον τοῦ διαιτητοῦ, τοῦ
 μεσολαβητοῦ Ἡπ. (Παλάσ. Χιμάρ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.):
 Σὲ βάλασι γέροδα, πὺν ἀνακατεύεσαι; Κίτ. Μάν. Κάνει τὸ
 γέροδα ἕνας λωβός, πὺν δὲν εἶναι ἄξιος νὰ ζουστῇ αὐτόθ.
 Θὰ βάλωμε γερόντους νὰ λύσουν τὴν διαφορὰ Χιμάρ.
 4) Ἐπὶ συζύγων προκεχωρημένης ἡλικίας, ὁ σύζυγος καὶ
 θηλ. ἡ σύζυγος σύνθηθ.: Πέθανε ὁ γέροντάς μου σύνθηθ. Ὡς
 τότε δὲ μαρτύρησι ντίπ οὔτι ἔς τοῦ γέροντά της οὔτι ἔς τοῦ
 ἴδιου τοῦ πιδὶ της Στερελλ. (Κεφαλόβρ.) Ἀπὸ τότε πὺν τὸ
 βῆρα τὸ γέροδά μου, κακὸ λόγο δὲ μοῦ 'πε Ἰθάκ. Ἀ,
 γερόντισσά μου! Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Τί λές, γερόντισσα;
 αὐτόθ. Τὸ εἶπε ὁ γέροντάς μου Ἡπ. (Τσαμαντ.) 5) Ὁ
 ἱερωμένος οἰοσδήποτε βαθμοῦ, ἰδίως ὁ ἡλικιωμένος πολλαχ.
 καὶ Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον. κ.ά.) Πόντ.: Δῶσ' μας τὴν
 εὐκὴ σου, γέροδα Κρήτ. Σήμερα, γέροδα, δὲ δυνάζ'μαστε
 νὰ πλερώσωμε τὰ κανοῦκά σ' (πρὸς ἀρχιερέα) Θράκ.
 (Τσακίλ.) Τὴν εὐκὴ σου, γέροντα (πρὸς ἱερέα ἢ μοναχόν)
 Εὐβ. (Ἀχυρ.) Προσκυνῶ, γέροντα! Προπ. (Ἀρτάκ.)
 Νὰ ἰδοῦμε τί λέει κὶ ὁ γέροδας (περὶ ἱερέως ἢ μοναχοῦ)
 Θήρ. || Παροιμ. φρ. Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα δι' ἐμὲ τὸν
 γέροντα (ἐπὶ φιλαργυρίας τῶν κληρικῶν) πολλαχ. β) Ὁ
 ἡγούμενος τῆς μονῆς Κεφαλλ. Σκυρ. Ἡ σημ. καὶ Βυ-
 ζαντ. Πβ. Μιχαήλ Ἀχομινάτου τοῦ Χωνιάτου, Τὰ Σω-
 ζόμενα (ἐκδ. Σ.Λάμπρου) 2, 128 «τῶ γέροντι τῆς Μονῆς
 τοῦ Κομνηνοῦ, κυρ Ἀθανασίῳ» γ) Μοναχὸς μονῆς, εἰς ὃν
 ἀπονέμεται ὁ βαθμὸς οὗτος διὰ τινος τυπικῆς ἐκκλησιαστι-
 κῆς τελετῆς Ἀθ. Συνών. μικρογέροντας. δ) Μοναχὸς
 ἀποτελὼν μέλος τοῦ ἡγουμενικοῦ συμβουλίου τῆς μονῆς
 Ἀθ. ε) Μοναχὸς προκεχωρημένης ἡλικίας ἔχων ὑπὸ τὴν
 προστασίαν τοῦ ἑνα ἢ περισσοτέρους δοκίμους μοναχοὺς,
 ὑφ' ὧν ἀποκαλεῖται «γέροντας» εἰς ἐνδειξιν σεβασμοῦ Ἀθ.
 στ) Μοναχὸς προϊστάμενος κελλίου ἢ σκήτης, ἐπέχων θέσιν
 οἰκογενειάρχου πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὀλίγους μοναχοὺς. Μετὰ
 τὸν θάνατόν του κληρονομεῖ τὴν περιουσίαν του καὶ τὸν
 τίτλον ὁ δεῦτερος μετ' αὐτὸν καὶ πρῶτος εἰς τὴν σειρὰν
 τῶν ὑφισταμένων Ἀθ. ζ) Κατὰ πληθ., οἱ γέροντες, οἱ
 δώδεκα πρωτόθρονοι Μητροπολίται τοῦ κλίματος τοῦ Οἰ-
 κουμενικοῦ Πατριαρχείου, οἱ ἀποτελοῦντες μέχρι τοῦ 1860
 τὴν ἐνδημοῦσαν Σύνοδον αὐτοῦ Κωνπλ. 6) Γέροντας ἐπί-
 σης λέγεται ὁ πρόκριτος, ὁ προεστώς, ὁ δημογέρον χωρίου

καὶ κατὰ πληθ. οἱ γέροντες, τὸ συμβούλιον τῶν δημογερόντων, ἢ δημογεροντία (ἢ χρήσις ἦτο εὐρυτέρα κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν) ἑνιαχ. καὶ Καππ.: *Βγήκει φέτον γέρονδας* Ἰμβρ. *Γυρεύγανα ἀπ' τὸ βασιλὲ νὰ διώξ' τ'ς γέρονδες π' εἴχεν κολά τ' Βιθυν.* (Κατιρλ.) || Παροιμ. *Δώδεκα σπίτια, δεκατρεῖς γερόντοι* (ἐπὶ τῆς φιλαρχίας τῶν χωρικῶν) Ἡπ. || Ἄσμ.

Ἀνάθεμά σας, γέροντες, γέροντες Λεπενιώτες,
ποὺ στείλαταν τὰ γράμματα κ' ἐστεῖλαν τὰ μαντάτα
Ἡπ.

Πιάνουν καὶ κάνουν μιὰ γραφὴ παππᾶδες καὶ γερόντοι
Πελοπν. (Ἀρκαδ.)

Εἴχασιν υἱοὺς γιὰ τ' ἄρματα, γέρονες νὰ συμβουλευγούν
καὶ γεροδάδες κι ἄρχοντες ἄξιους νὰ δασκαλεύουν
Κρήτ.

Τρεῖς γεροντιᾶδες κάθονταν σὲ νιὰ χρυσὴ ταβέρνα
Μακεδ. (Πηγαδίτσ.)

Θὰ καλέσω γεροδάδες, | νὰ σκουπίζουν τοὺς δαδάδες,
Θὰ καλέσω τοὺς πασάδες, | νὰ σκουπίζουν δούς ταβλάδες
Θράκ. (Μέτρ.)

Πᾶνε γερόντοι 'ς τὸν πασᾶ, πᾶνε νὰ προσκυνήσουν,
πᾶν' τὰ Ντεληγιαννόπουλα κι αὐτὸς ὁ κύρ-Κανέλος
Πελοπν. (Δίβρ.)

Π' ἀνάθιμα τοὺς γέροντες κι τοὺς κοντζαβαζήδες
ποὺ γράφουνε τὰ γράμματα κι στέλνουν 'ς τοῦ Νασιούλα
Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἰκεῖ κάθοντι γέροντες, γιρόδοι κι παππᾶδες
Θεσσ. (Ἀνατολ.) Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Πβ. Μαχαιρ. (ἐκδ.
R. Dawkins) 1, 532 «τότε ὁ τοποκράτωρ τοῦ μεγάλου
μαστόρου καὶ οἱ οἱ πρῶτοι γέροντες καὶ ὅλη ἡ χώρα
ἀναμίκτηκεν». Συνών. *κοτζάμπαςης, προεστώς, πρω-
τόγερος.* β) Θηλ. *γεροντινα*, ἡ σύζυγος τοῦ δημογέ-
ροντος Ἡπ. — A. Passow, *Popular. carm.*, 220, 8. A. Οἰ-
κονομίδ., Τραγοῦδ. Ὀλύμπ., 62: Ἄσμ.

Κλαῖουν μαννοῦλες γιὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ γιὰ μάννες,
κλαίει καὶ μιὰ νοικοκυρά, ἡ πρώτη γεροντινα
A. Οἰκονομίδ., ἐνθ' ἄν.

Β) Μεταφ. 1) Παιδιὰ καθ' ἣν παιδίον, ὑποδύμενον
γέροντα, ἀσχολούμενον εἰς τὴν ἀνεύρεσιν θησαυροῦ, κατα-
διώκει τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτό. Ὁ συλλαμβανόμενος ὑπο-
χρεοῦται νὰ μεταφέρῃ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ τὸ ὑποδύμενον
τὸν γέροντα παιδίον μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἔσκαπτε
Στερελλ. (Λαμ.) 2) Τὸ φυτὸν Ὑοσκύαμος ὁ μέλας (*Hyoscyamus niger*), τῆς οἰκογεν. τῶν Στρυχνωδῶν (*Solanaceae*), τῆς τάξ. τῶν Σωληνιανθῶν (*Tubiflorae*). Συνών. βλ. εἰς λ. *γεροντάκι* 3. 3) Κατὰ πληθ. γέροντες, εἰ-
δος φαγητοῦ, τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται ἐκ σίτου, ἐρεβίνθων,
φασιόλων καὶ κυάμων βραζομένων ἀναμικτ. Α. Κρήτ.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γέροντας* Ἀθῆν.
Κεφαλλ. Σίφν. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γέροντας*
Ἀγαθον. Εὐβ. Θεσσ. (Μαγνησ.) Ἰων. Σμύρν. Ἰκαρ. Καρ.
(Γέροντ.) Κύπρ. Ρόδ. Σκιάθ. *Τοῦ Γέροντα* Ἀστυπ.
Ἰτ' *Γέροντα* Σαμοθρ. *Γερόδοι* Εὐβ. (Αὐλωνάρ.)

γερονταφίνω πολλαχ. *γιρουνταφίνω* βόρ. ιδιῶμ. *γε-
ροδαφίνω* Μέγαρ. Πελοπν. (Γαργαλ. Γέρμ. Μάν.) *γεραντα-
φίνω* Πελοπν. (Βραχυν.) *γιρανταφίνω* Στερελλ. *γεροντοτα-
φίνω* Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γέροντας* καὶ τοῦ ρ. *ἀφίνω*. Ὁ τύπ.
γερανταφίνω κατὰ προληπτικὴν ἀφομοίωσιν. Εἰς τὸν
τύπ. *γεροντοταφίνω* τὸ β' συνθ. ἐκ τῆς φρ. *τὸ ἀφίνω* >
τ' ἀφίνω > *ταφίνω*.

Ἀφίνω, ἐγκαταλείπω κατὰ τὸ γῆρας πολλαχ.: Παροιμ.
Ὅταν μικρομάθη, δὲν γεροδαφίνει (αἱ κακαὶ ἔξεις τῆς νεό-
τητος διατηροῦνται καὶ κατὰ τὸ γῆρας) Πελοπν. (Μεσσην.)
Ὅποιος μικρομάθη δὲ γερονταφίνει (συνών. πρὸς τὴν προ-
ηγούμεν.) Ἀθῆν. Ἰόνιοι Νῆσ. Ἡπ. Πελοπν. (Κόρινθ. Λάστ.
κ.ά.) Ὅ,τι μικρομάθαινε, δὲν τὰ γεροντάφινε (συνών.
πρὸς τὴν προηγούμεν.) Πελοπν. (Γορτυν. Ὀλύμπ.) Ὅ,τι
μικρομάθη, δὲν τὰ γερονταφίνει (συνών. πρὸς τὴν προ-
ηγούμεν.) Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Κόκκιν. Χατζ.) Ὅπου τὰ
κοπελομάθη, δὲ δὲ γεροδαφίνει (συνών. πρὸς τὴν προ-
ηγούμεν.) Πελοπν. (Γέρμ.) Ὅπου παιδιαρομάθη, δὲ γερο-
δαφίνει (συνών. πρὸς τὴν προηγούμεν.) Κεφαλλ. Ὅποιους
μικρομάθη, δὲ *γιρουνταφίνω* (συνών. πρὸς τὴν προηγούμεν.)
ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ. Αἱ παροιμ. εἰς παραλλαγὰς κ.ά. Πβ. *γε-
ροντομαθαίνω, γεροντοξεχνῶ*.

γεροντιᾶ τό, Χίος (Καρδάμ. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ.,
31 Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γέροντας* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ειό.

1) Ὁ χώρος συνεδριάσεως τῶν δημογερόντων τοῦ χωρίου
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ἢ τῶν «γερόντων»
μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι προΐστανται τῆς μονῆς Λεξ. Δημητρ.

2) Τὸ σύνολον τῶν δημογερόντων τῶν ἀποτελούντων τὴν
διοικητικὴν ἐξουσίαν τοῦ χωρίου ἐπὶ Τουρκοκρατίας Χίος
(Καρδάμ.) 3) Τὸ ἀξίωμα τοῦ δημογέροντος Χίος (Καρδάμ.
κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ., ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ὅσοι γ-έν' εἰς τὸ χωργκιό, | θῶσιν ὅλ-λοι γεροντιέο.

Οἱ καμέν' οἱ Μαρμαροῦσοι | ἀφ' τοὺς ἀργελέδες ζ-ζοῦσι
Καρδάμ. Πβ. καὶ Σ. Βίον, *Λαογρ.* 10 (1929), 479. β) Ὁ
χρόνος τῆς ἀρχῆς τοῦ δημογέροντος Χίος: Ὁ γέροντιέο
τοῦ τάδε ἔγινε τὸ καὶ τό. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Χίος.

γερόντειος ἐπίθ. ἀμάρτ. *γερότειος* Α. Ρουμελ. (Φιλιπ-
πούπ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. *γερόντειος*.

Ὁ ἀνήκων ἢ ἀρμόζων εἰς γέροντα, πρεσβυτικός, *γερον-
τικός*.

γεροντέλι τό, ἀμάρτ. *γιρουντέλ'* Κυδων. Λέσβ. *γιρου-
δέλ'* Κυδων.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γέροντας* καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -έλι.

Τὸ γερόντιον. Συνών. *γεροντάκι, γεροντάκος, γε-
ρούλης*.

γεροντεράκης ἐπίθ. ἀμάρτ. *γιρουντεράκ'* Στερελλ.
(Ἀρτοτ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. *γεροντερός* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-άκης.

Θωπευτικῶς, ὁ γηραιός, ὁ γηραλέος.

γεροντερός ἐπίθ. Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γέροντας* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ερός.

Ὁ γηραιός, ὁ πεπαλαιωμένος, ὁ πολυκαιρινός: *Τὰ κα-
στραβέτσια αὐτὰ εἶναι γεροντερά (καστραβέτσια=ἀγγού-
ρια).*

γεροντεύω ἀμάρτ. *γιρουντεύω* Μακεδ. (Βογασ.) *γε-
ροντεύω* Χίος.

Τὸ Ἑλληνιστ. *γεροντεύω*.

1) Ἀσκῶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημογέροντος, εἶμαι δημο-
γέρων Χίος. 2) Εὐρίσκομαι εἰς γεροντικὴν ἡλικίαν Μακεδ.
(Βογασ.): Παροιμ. *Ξένα βάσανα μᾶς γιράζ'νι κι τὰ δ'κά*

